Перольд

ПЕРШІ НЕЗАЛЕЖНІ

№ 9, СІЧЕНЬ 2016

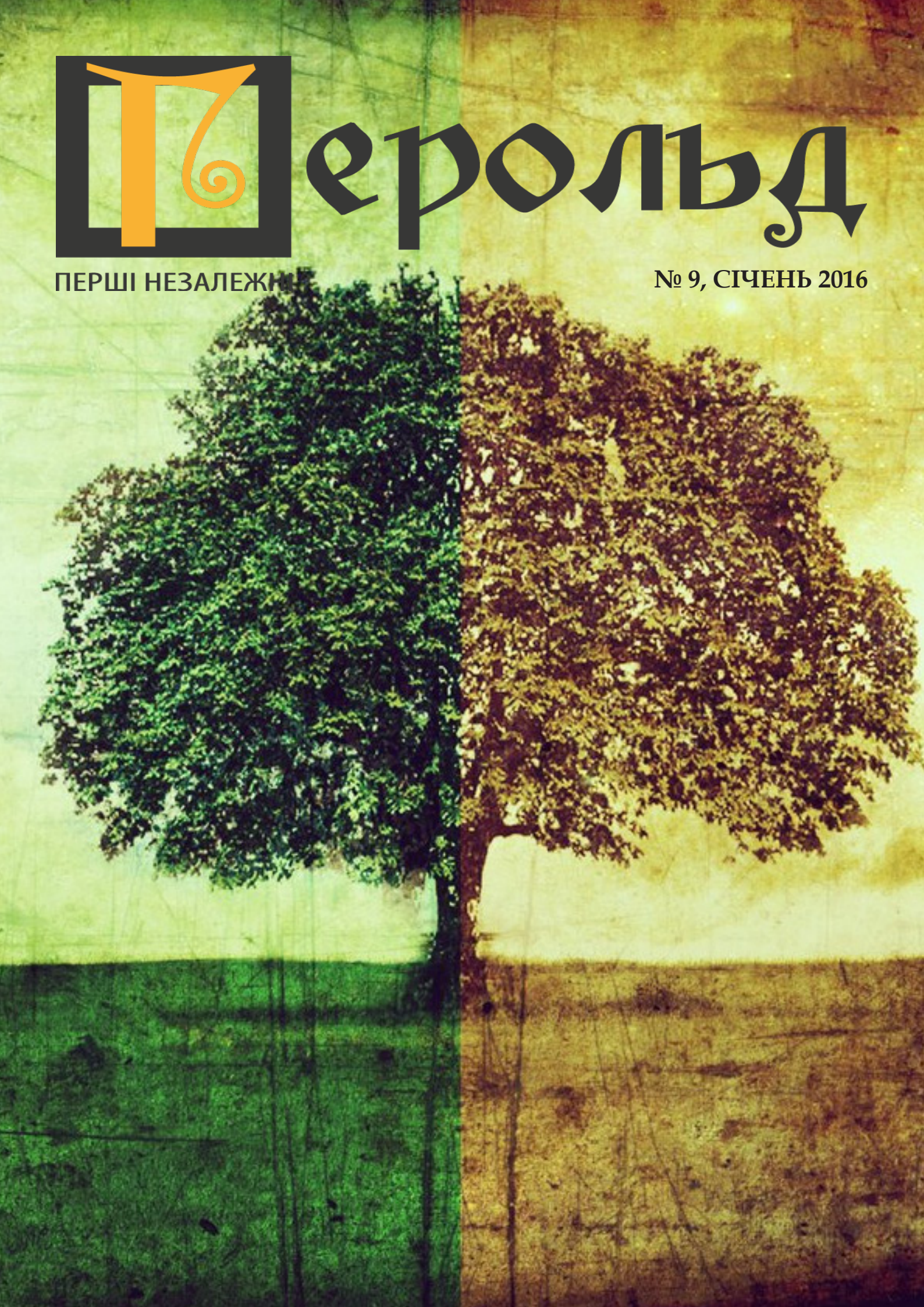

Зміст

Слово редактора 3

Події 4-5

Вступ

Університетський reload 6-7
Не поспішаючи 8-9
Білі, пухнасті та задоволені 10
Герольд_інфо 10

Бар'єр

2015 рік. Світ перед дощем 11-14
Найважливіші світові події у 2015 році 15-19

Вимір

Епоха «просперіті» - золотий вік Америки, повний неймовірних протирічь 20-22
Японський рецепт 23-25

СЛОВО
РЕДАКТОРА

Зміни

Так вийшло, що цей наш номер повинен собою охопити не лише два місяці, дві теми, два ріні періоди, а й два абсолютно різні роки. Сенс не у тому, що 2015 і 2016 відрізняються цифрою, вони різняться і ідейним підходом. Якщо попередній ми відбули, то нинішній лише попереду - з новими надіями та починаннями. Редакційна стаття теж буде двоякою.

2015 рік ніяк не був найкращим з усіх років, які я пам'ятаю. Негаразди у країні продовжуються, тліє війна, немає по-справжньому кардинальних перетворень, яких ми очікували. Але погодьтесь, цей рік дав нам надію. Після страшного і кривавого 2014 року, який вибив з під наших ніг грунт, дезорієнтував, змусив готуватись і вірити у найгірше, ми зібрались. Перестали панікувати, і розгледіли у кінці тунелю маленьку рисочку світла. Зібрались, і пішли туди.

У цьому році, врешті, ми створили наш журнал. Чесно, навіть не віриться, що ми займаємось цим цілих 9 місяців! Важко зрозуміти, як ми не займались цим раніше. Цього року ми хотіли зробити життя Вас усіх, а особливо загалу історичного факультету КНУ, якомога насиченішим і цікавішим. І будемо продовжувати цим займатися надалі. А поки що, ви тримаєте у руках наш номер, присвячений підведенню підсумків 2015 року та зразкам тих перетворень, яких ми так чекаємо. Вдивіться – і зможете розгледіти у них багато доброго і приємного.

Щодо традиційних побажань, скажу так: бажаю кожному з Вас самих перемог у цьому році, а усім нам – однієї великої спільної Перемоги. Ми здатні її здобути: Майдан показав нам, що перелом може настати у будь-який момент!

ЄВГЕНІЙ ШАТІЛОВ,
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
ЖУРНАЛУ «ГЕРОЛЬД»

2 січня 1839 - Луї Дагер зробив першу фотознімку Місяця.

Місяць – єдине небесне тіло, відносно якого ні у кого не було сумнівів ще з давніх часів, що воно крутиться навколо Землі. Луї Дагер першим зробив його фотознімки, завдяки чому тепер ми можемо детально розглянути поверхню нашого супутника.

5 січня 1892 - відкриті ренгенівські промені.

В кінці 19 ст український дослідник Іван Пулюй вперше відкрив рентгенівські промені. Пізніше його працями скористався Вільгельм Рентген. Зараз рентгенівське випромінювання використовуються для флюорографії, що допомогає завчасно виявити небезпечну хворобу людини.

6 січня 1896 – показ першого фільму братів Люм'єр.

«Прибуття потягу на вокзал «Ла-Сіота» - повна назва цієї стрічки. Фільм триває менше хвилини, але, по легенді, і цього було достатньо, щоб привести відвідувачів кафе в цілковитий жах: вид рухомого потяга привів людей у цілковитий жах.

Кажуть, що жінки кричали, чоловіки схоплювалися і стрибали назад, а дехто навіть падав зі стільців. Навіть чорно-біле зображення тоді здавалося людям реалістичним — адже воно рухалося і лунало прямо на них.

7 січня 1839 – день народження фотографії.

Франсуа Араго на засіданні Французької академії наук детально доповідає про перший в історії людства оптико-хімічний спосіб отримання зображень і назвав ім'я його винахідника - художника Луї Дагера.

Тепер фотографія посідає важливе місце в нашому повсякденному житті.

11 січня 1569 – перша лотерея.

Перша згадана в історії світу лотерея була проведена в Англії. І як кожна важлива подія – прямо в будівлі Собору Св. Павла. Після цього йдуть згадки про лотереї з Голандії, Франції, Італії.

15 січня 1892 – автор баскетболу вперше видав правила гри.

У газеті «Triangle» в місті Спрінґсфілд, штат Масачусетс, де виникла гра баскетбол, автор гри доктор Джеймс Нейсміт вперше опублікував 13 правил її проведення.

Цей день по праву може називатись днем народженням одного з найпопулярнішого виду спорту в світі.

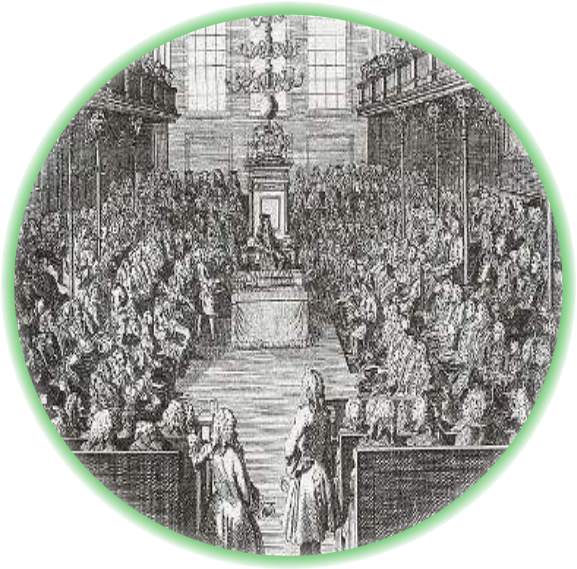

20 січня 1265 – перший парламент в світі.

Граф Лестерський вперше скликав на сесію англійський парламент. Парламент Великої Британії вважається найстарішим у світі.

Згодом, у 1343 р. парламент удосконалився. Він розділився на палату лордів палату общин. Верхня палата збирала вище духовенство та великих феодалів, а нижня була для рицарів від графств і міщан. Представники бідних верств населення не входили до парламенту. Проте він став важливим представницьким органом, де кожен депутат міг вільно висловити свої погляди на розвиток держави. Парламент видавав закони і був вищим судовим органом.

31 січня 1961 – перший запуск шимпандзе.

США зробила запуск космічної ракети з шимпанзе Хем на борту. Ракета мала швидкість 8000 км/год і піднялася на висоту 250 км над Землею.

Шимпанзе успішно піднялась в космос, після чого була повернена додому без пошкоджень. Цей експеремент затвердив, що США майже готове до того, щоб почати досліджувати космос.

10 січня 1863 – перше метро в Лондоні.

В цей день в Лондоні запущена перша лінія метрополітену (довжина 3,6 км). Зараз довжина ліній метрополітену – 408 км, а кількість станцій досягає приголомшуючого числа – 270 штук! Згідно з інфомацією сайту лондонського метрополітену, кожного дня його відвідують більше 3 млн людей.

А 30 січня 1933 року...

Канцлером Німеччини став Адольф Гітлер. Ось так коротко і зрозуміло. Про наслідки цього явища, думаю, ви і самі все знаєте...

Університетський reload

2015 рік – не сказати, що епохальний, але однозначно знаковий у житті Київського університету. Ряд подій – громадських і культурних – відбулися вперше і візія їх така, що у подальшому вони позитивно впливатимуть на життя нашого ВНЗ. Представляємо вам короткий огляд найзнаковіших подій у житті Шеви.

Розслідування #Шевапіл

Всім завжди подобається виставляти напоказ статус найкращого ВНЗ країни і підкреслювати, що ви там вчитесь. Складніше визнавати, що існують системні проблеми, пов'язані з відвертим небажанням багатьох представників адміністрації відмовлятись від старих методів роботи зі студентами. Таких «героїв» знайшли і виставили напоказ активісти руху «ШеваПіл», які ратують за очищення університету від радянських пережитків та корупції. У травні були опубліковані матеріали, пов'язані з ситуацією на економічному факультеті. Загалом хлопці піднімали такі теми, які адміністрація дуже хотіла приховати: усі чули, як Л.В.Губерського змусили відповідати, чого «на міжнародне співробітництво університет витрачає менше ніж на туалетний папір».

Врешті, у вересні двоє активістів не здали комісію з «Історії філософської думки» і деканат філософського факультету спробував їх оперативно відрахувати. Після тривалого скандалу, за участю телебачення, хлопці усе ж пішли – але за власним бажанням і досі не відвернулись від університетських справ. Кажуть, що фото Володимира Коваля, харизматичного лідера цього проекту, лежить у охорони на вході до Червоного корпусу.

Вибори, вибори, вибори навколо.

У 2015 році університет підлаштовувався під новий Закон про Вищу освіту, де передбачалась виборність ректорів, деканів, представників самоврядування шляхом прямих таємних виборів усім колективом ВНЗ або студентами.

Спершу за новою системою обрали голову Студентського парламенту Університету. Вибори запам'ятались гігантськими прорахунками у організації та надзвичайно низькою явкою (усього 8% студентів отримали виборчі бюлетені). Першим обраним за такою системою став Даніїл Циганок.

Далі справа дійшла і до виборів ректора: але інтриги там не було жодної. Усе стало зрозуміло, коли «50 відтінків трудового колективу» ніби змагаючись між собою, почали підтримувати висунення діючого ректора Л.В. Губерського. Як завжди, не обійшлося без скандалів – активісти від студентства, обурившись фактом зачинених дверей університетського ЦВК, викликали у корпус поліцейський патруль, а ближче до кінця «перегонів» виявилось, що частині викладачів, яких на літо «звільняли», голосувати не дадуть через відсутність у списках. Щодо результатів – переміг Л.В.Губерський. Йому і стара і нова система підходить!

8 грудня відбулися вибори 8 (от яка символіка!) голів студентських парламентів на засадах прямого загального голосування: в результаті на 5 факультетах чинне самоврядування змінилось новим. Знаковою стала поразка скомпрометованого самоврядування економічного факультету, і прихід незалежного кандидата Ігоря Костика з новою командою і свіжими ідеями. На історичному

факультеті трапилась своя історія, але їм ми присвятимо кілька слів у статті присвяченій підсумкам року на нашому факультеті… Якщо схарактеризувати рік для Шеви у одному слові, то «вибори» - гідний для цього кандидат.

Прокидаємось...

#Шеванайкраща – у половині випадків бачимо цей хештег у іронічному світлі. Особливо це стосується низових ініціатив – ми прекрасно розуміємо, що колеги з того ж КПІ у цьому відношенні далеко відірвались від нас.

Але за останній рік помітні тенденції пожвавлення, ми почали ворушитись. Амбітні проекти, на кшталт «Читалки», виглядають дуже сильними і перспективними – тому бачимо знайомі нам назви у конкурсах різноманітних стартапів. Утім, це тільки початок – головне не втратити запал.

Поговорили…

Громадській форум КНУ, який пройшов 17-18 грудня задумувався передусім, як зона діалогу між студентами та адміністрацією. Дійсно і тим і тим було про що поговорити – роль самоврядування поволі зростає і «адмінка» КНУ має з цим рахуватись. Вийшло як завжди: якщо студенти говорили про більшу самостійність, про створення на базі Студпарламенту громадської організації, то представники адміністрації відповідали «що нікого не відпустять».

Але сам факт проведення форуму однозначно позитивний – мало застосовувати адміністративну владу, потрібно тепер вести діалог зі студентством. Готовність говорити про зміни зрештою приводить до їх втілення у життя. Та чи маємо достатньо часу?

Prometheus впевнено крокує.

Іван Примаченко та Олексій Молчановський намагаються поширити в Україні модерні освітні тенденції. Платформа онлайн курсів Prometeus за рік зібрала 150 тис. слухачів. І це не дивно – курси читають найкращі викладачі країни і мають вони часто прикладний характер. Ідеал – у майбутньому

повністю перенести лекції з аудиторій на подібні он-лайн платформи, що влаштувало б і студентів, і викладачів. Тому можна побажати засновникам проекту наснаги, ще більше прогресивних ідей, а найголовніше – уважних вух керівників університетів та міністерських чиновників!

Можемо впевнено сказати – зміни є. Але відчуття таке, що за повну заміну системи нам видають лиш її перезавантаження. Процесор працює краще, але усе ж… Тому у майбутньому році бажаю вам багато сил і нових ідей! І процес піде!

Не поспішаючи

... або 5 речей та людей, завдяки яким цей рік відрізнявся від минулого…

Одразу після Нового року складаємо мозаїку тенденцій, якими позначився розвиток історичного факультету протягом усього 2015 року, і які, на нашу думку, поступово сприятимуть його майбутньому.

Перший рік Івана Патриляка

Молодий професор історичного факультету був обраний з другого разу у грудні 2014 року. На нього покладалися великі надії, студентство і багато викладачів історичного факультету видавали йому великі аванси. Наприкінці року можна підводити певні підсумки діяльності нового декану і його команди.

Головним чином радує наступне – керівництво факультету зрозуміло те, що нам треба себе «продавати». А концепція «домашнього факультету», яку намагались втілити попередники Патриляка слід визнати такою, що не відповідала часу. Нові спеціальності, посилення міжнародного співробітництва, намагання використати меценатські гроші, коли це можливо – усе це потенціально впливає на майбутніх абітурієнтів. Тепер мало сидіти склавши руки, сподіваючись, що вони прийдуть самі «бо це істфак Шеви», а необхідно полювати на вступників, пропонувати себе.

Поки рано підводити підсумки, але такий напрям роботи здається мені більш успішним і модерним, ніж попередній.

Нові спеціальності

Навчальні програми початку століття, 80% яких не відповідають жодним сучасним академічним стандартам – вітаємо вас на істфаці! Якщо студент дійсно стає здібним спеціалістам, то дякувати цьому він має виключно собі та хорошим викладачам, на яких йому пощастило потрапити – але у жодному разі не систему і учбовий план

2015 рік приніс довгоочікувану новину – на першому курсі зявляються нові спеціалізації – «Американістика та Європейські студії» та відкрита спільно з Інститутом Сходознавства ім.Агатангела Кримського спеціальність «Сходознавство». Велика увага вивченню мов та особливі навчальні програми (хоч і не ідеальні – так говорять самі студенти), дають можливість студентам стати справжніми спеціалістами. Вдалий експеримент надихнув факультет вже у 2016 році розпочати набір на спеціальності «Історія Центральної та Східної Європи», «Історія України», «Археологія та Музеєзнавство», Етнологія та Краєзнавство», «Архівознавство».

Спеціалізація з самого початку навчання у комплексі з інтенсивним вивченням мов дасть можливість швидше поринути студенту у наукову роботу. Не кажучи про те, що відсіється купа предметів, які студентам непотрібні.

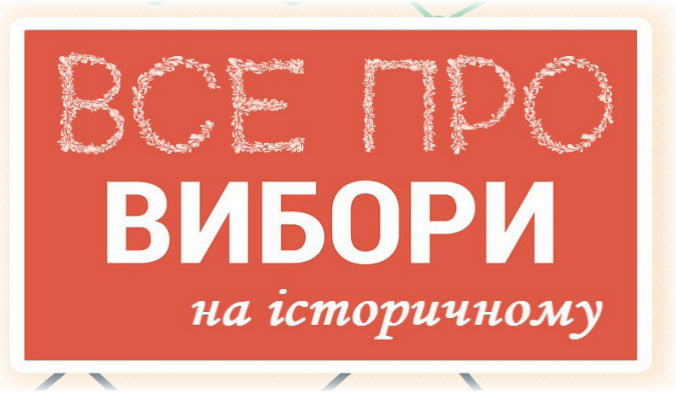

Вибори

«Вишенькою» на імпровізованому торті 2015 року стали вибори голови студентського парламенту історичного факультету. Кандидати добре відомі – В.Ількович, Я.Переходько, С.Казик та В.Новак у самоврядуванні певний час були. «На манеже все те же!» - мабуть ви мали спокусу сказати, але на ковер ступив О.Руденко – студент 2 курсу, який не мав досвіду роботи у студентському парламенті. Однак це не стало поміхою – 8 грудня Олексій переміг своїх конкурентів – допомогли йому у цьому хороша програма і

тверда позиція.

Але для істфаку вибори без скандалу – не вибори. В урні опинилися 35 зайвих бюлетенів, у трьох великих стопках, де голос був відданий за кандидата №1. Не дивлячись на те, що бюлетені були виявлені і вилучені ЦВК Університету призначило перевибори на 21 грудня. Цього разу кандидатів залишалось лише двоє. Переможний результат Олексій повторив, здобувши таку важку, але переконливу перемогу.

«Ці спокусливі знання…»

Великою перемогою – а може навіть точніше назвати це проривом – був курс лекцій професора університету Ріги Ерікса Єкебсонса, присвячений «Історії країн Балтії», який читався з 30 листопада по 10 грудня 2015 року. Вперше на історичному факультеті КНУ запрошений іноземний професор читав не просто лекцію, а цілісний спец-курс. Звичайно лекції професора Єкебсонса знайшли відклик у студентського загалу – 349 аудиторія незмінно була повною!

Ця подія стала великим здобутком адміністрації факультету. Маємо впевненість, що це була не одинична акція і подібні заходи на факультеті продовжаться.

Студентські проекти

Власне студенти, мінімально радячись з адміністрацією і самоврядуванням займалися своїм дозвіллям. Цей рік позначився рядом цікавих проектів, які були створені не на один раз і ще будуть приносити користь.

Хто не знає істфаківський гурт «Теорія простору» - хлопці грають у жанрі інді-рок у у 2015 такі награли на справжнє визнання. Історики стали хедлайнерами «КНУфест», намагаються здобути стартап у ряду авторитетних меценатів, у кінці року хлопці мали свій виступ у пабі «Бочка». Віримо, що шлях до успіху тільки починається.

У жовтні 2015 року студенткою 4 курсу Юлією Навроцькою був організований форум «Руйнівникі міфів: Степан Бандера». У цікавому форматі історики за присутності також пересічних осіб спростовували міфи, які навязала радянська та російська пропаганда.

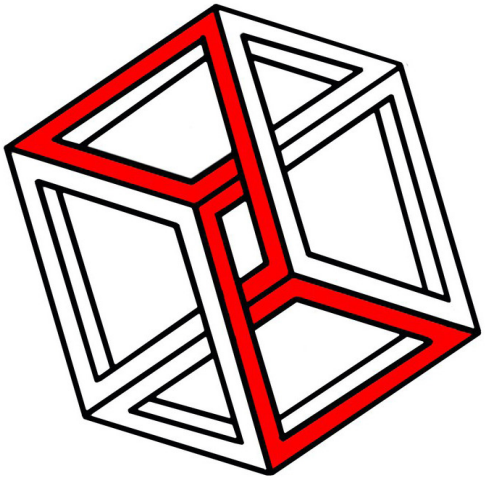

Теорія Простору

Формат виявився дуже крутим і, оскільки, білих плям в українській історії дуже багато, то думаю, що це не кінець історії!

Ну і врешті ми не могли забути… У березні 2015 з'явився наш журнал «Герольд»! Планували, як якісний журнал, а став якісним інтелектуальним осередком, при якому функціонує Історичний клуб. Також ми намагалися принести вам багато дрібничок, які б ви хотіли бачити у нас на факультеті – це і квест, і дебатний турнір. Можем пообіцяти одне – далі продовжуємо навіть з більшими амбіціями.

Білі, пухнасті та задоволені

Кожен рік складається з маленьких перемог і невдач. І тільки від нас особисто залежить чого буде більше.

Цього року я прийшла в університет у щасливих рядах істориків-першокурсників. Ми білі і пухнасті – точніше і не скажеш. Не знаємо куди йти і що робити, що то таке «модуль» і чим воно відрізняється від більш звичної для нас «контрольної роботи». А ще питання Х – чи треба ходити на фізкультуру?!

Ажіотаж і досі не стихає – кожний день щось нове, стають зрозумілі старі жарти про студентів, будуються стратегічні плани («і як здати ЦЕ?!»). Навіть інші, більш дорослі студенти, стали вже звичними. Ми навіть набрались сміливості і познайомились з парочкою. Вони не страшні, ну, майже.

Потроху університет почав перетворюватись із хмурої і пафосної фортеці знань у щось більш приємне. Зрозуміле. В щось, куди реально хочеться ходити. І відразу стали ясними дві головні відмінності школи від університету.

Перше – це колектив. Ні для кого не секрет, що історія в принципі не була дуже популярною серед школярів... Ну просто тому що це історія! А перспектива вчити протягом декількох років дати, імена, кожну плямку на папірусі лякає. Людина, що реально цікавиться минулим, серед «нормальних» школярів виглядає... дивно? Так. А тут всі навколо тебе в тій чи іншій мірі люблять історію. З'являються спільні інтереси, ми можемо навіть в музей сходити. Колись. Потім. Мабуть...

Друге – це можливість, грубо кажучи, «повипендрюватись». Хочеш показати свою красу – топай на «Міс», хочеш писати статті – тебе чекають в редакції журналу, хочеш... взагалі, можеш робити що хочеш. Серйозно. Маму до декана не визовуть.

В результаті виходить що навіть і побажати нічого. Єдине – хочеться миру для нас, а ще бажано щоб він нашої країни всі відстали. А там уже самі розберемось, хто з ким куди і наскільки... Ми ж історики, ми все знаємо наперед.

Герольд_інфо

1. Ініціатива започаткувати дебатний турнір на історичному факультеті настільки сподобалась студентам, що виникло бажання брати участь у аналогічних турнірах не тільки в університетах Києва, а і всієї України!

Так на Історичний турнір, який пройде 16-18 лютого на Історичному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка, організований Львівським медієвістичним клубом вирушають аж 5 наших команд, сформовані зі студентів 1 (більшість!), 2 та 4 курсів ОКР "Бакалавр"!

Організаційна підтримка надається СПІФом та НТСА.

Про перебіг нашого вояжу у Львів будемо Вас інформувати!

2.Одним з завдань НТСА та СПІФу буде реорганізація та пожвавлення роботи Історичного клубу. Тепер:

1.Історичний клуб складатиметься з чотирьох департаментів за регіональним принципом: а)Історії України; б)Історії Центральної та Східної Європи; в)Історії Західної Європи: г)Історії країн Азії та Африки.

2.Буде більше форм роботи: незмінний дискусійний клуб доповнять перегляди документальних фільмів, обговорення наукових праць і статей студентами та аспірантами, презентація наукових новинок тощо.

Відповідно нові завдання і нові масштаби потребують нових сил. Тому ми оголошуємо набір модераторів!

2015 рік. Світ перед дощем

Навіть якщо 2015 рік не увійде до підручників історії, як визначальний чи переломний, він поза сумнівом залишиться в пам'яті людей. Для багатьох цей рік почався зі страху, а для декого - пройшов під його знаком. Обриси і структури звичної дійсності продовжували руйнуватися, нове невідоме майбутнє брутально вдиралося до розміренного сьогодення. Разом з тим, у вітрах змін, що здійнялися над земною кулею, не можна було не вловити ледь відчутний терпкуватий присмак шаленої надії на голівудський гепі-енд з фейерверками і гарантованим безсмертям для кожного. З цією надією ми йдемо і в наступний рік.

Сьомого січня брутальний теракт у редакції паризького сатиричного тижневика Charlie Hebdo остаточно розвіяв сонну атмосферу новорічних свят. Терор не має вихідних і відзначає власні свята у своєрідний спосіб. Цей напад було названо атакою на фундаментальні права і свободи людини, в першу чергу - свободу слова. Ліві європейські інтелектуали надто довго надавали трибуну для висловлювання своїм ідеологічним опонентам. Останнім аргументом у полеміці стали автоматні черги, адже фундаменталісти - не з тих, хто лізе в кишеню за словом.

Західна громадськість відреагувала на це сплеском патріотичного активізму, лідери світу пройшли урочистим маршем французькою столицею. Ми не боїмося - писала преса. Я є Шарлі - було написано на транспарантах і на аватарах у різноманітних соціальних мережах.

13 листопада світ злякався. Коли терор на декілька годин зробив із центральної частини Парижу, з її бульварами, фонтанами, концертними залами і ресторанчиками - Сомалі. Або Афганістан, залежно від смаку. Під ударом опинилося все, чим пишалася Європа. Недаремно теракти відбулися саме під час товариського матчу між збірними Франції і Німеччини. Запеклі противники, ба навіть вороги на протязі 150 років, обмінювалися м'ячем, замість гарматних ядер чи ракет Фау-2. Здавалося б, темне минуле з його жорстокістю і нетерпимістю назавжди лишилося позаду. Ні. Кожен вибух, кожен постріл з автомату нагадував, минуле - тут. Воно чекає слушної нагоди, щоб повернутися, знищити ваші кав'ярні і торгові центри, розділити і зіштовхнути вас, як колись.

З іншого боку, чого варті цінності, якщо вони не витримують випробування дійсністю. Очікуваний тріумф євроскептиків і праворадикалів на виборах по всій Європі, розпад ЄС і Шенгенської зони - чи дійсно західний світ неготовий до перевірки на міцність покаже майбутнє. Програш Марін Ле Пен на муніципальних виборах у Франції дає основу для примарної надії на зворотнє.

В 2015 році ісламський екстремізм лишався основною темою для дискусій у публічній площині. Популярний французький письменник Мішель Уельбек в своїй "Покірності" - своєчасному і моторошному бестселері прощається зі старим світом, в той час, як

Голова Європейської Ради Дональд Туск значно більше стурбований гуманітарним аспектом зіткнення цивілізацій. Справді, якщо терор і загострив соціальну напругу в низці європейських країн, значно більш масштабною проблемою виявилася міграційна криза. Натовпи мігрантів, що заповнили шляхи Європи, втікаючи від війни, чуми, голоду чи екзистенційної безвиході, не лише створили додаткове і досить значне навантаження на стагнаційні бюджети європейських країн, але і поставили перед європейцями запитання - хто ми і хто вони? Якщо розмістити біженців в наметових таборах, забезпечити їжею, питною водою, медикаментами і основними засобами гігієни - складно, розробити реальні плани щодо їхньої подальшої долі і соціальної інтеграції - практично за межами можливостей. Неможливо зробити біженців європейцями, принаймні одразу, принаймні в межах глобальної ліберальної парадигми. Якщо ж залишити їх такими, як є, чи не означатиме це повзучої ісламізації Європи? Розмивання чогось настільки примарного і настільки важливого, як культурна, цивілізаційна ідентичність? Чи не прокинемося ми в наступному десятилітті від звуку співів муедзіна з даху сусіднього мінарету? Чи не змушені будуть наші доньки носити хіджаб?

Подібні запитання в цьому році задавав собі кожен освічений європеєць. Найголовнішим же висновком, який він міг зробити для себе було те, що не буває чужої війни.

Чотири роки західний світ спроквола спостерігав за подіями громадянської війни в Сирії, конфліктів в Ємені, Лівії, Північному Іраку. Це була далека війна. Навіть після утворення самозваного халіфату - Ісламської держави, очільники якої чітко проголосили основною метою своєї діяльності - світовий джихад і в кінцевому підсумку - Армагеддон, останню битву у пропалених сонцем передгір'ях Північної Сирії. Так, війська коаліції на чолі з США завдавали авіаційних ударів, але їхня ефективність була і лишається під значним сумнівом. В будь-якому разі, втрачаючи в одному місці і здобуваючи в іншому, ІД продовжувала свою війну. А відповідно не вщухав і потік біженців. Долаючи в нелюдських умовах тисячі кілометрів, перепливаючи на переповнених човнах Середземне море, гинучи у дорозі, вони врешті-решт опинялися на благословенній землі Європи і через гори, ліси і кордони продовжували свій

апокаліптичний марш туди, де їжі вистачить на всіх(в першу чергу, до багатих протестантських країн Північної Європи). Чужої війни не буває.

Усвідомивши це, європейці почали поспіхом шукати методики порятунку. Дехто, як британській уряд волів би зірвати у повітря Євротунель, знову перетворивши Великобританію на острів. Декому не лишалося нічого кращого, окрім як обгородитися парканом і звинуватити в усьому "безвідповідальних брюсельських бюрократів". Дехто, як Італія просто приймав переповнені шлюпки.

За океаном, в секретних конференц-залах Пентагону і Ленглі поважні американські розвідники і військові експерти складали власні плани, щодо вирішення Сирійського(а в більш широкому сенсі - Близькосхідного) питання. Ключовою проблемою лишався пошук союзників. Саудівська Аравія? Співпраця із феодальною шаріатською диктатурою - сумнівний козир, до того ж - суттєвий репутаційний ризик. В 2016 вибори, Демократична партія не може відлякувати потенційний електорат, продовжуючи розширювати військову взаємодію з таким союзником. Іран? Ще гірше, угода щодо іранської атомної програми укладена, що поза сумнівом назвуть найбільшим зовнішньополітичним успіхом адміністрації Обами, але співпрацювати з Іраном щодо Близького Сходу значить - грати на руку аятолам.

Лишається останній союзник сирійського диктатора Асада - Росія.

Росія в 2015 році не сходила зі шпальт світових газет. Попри те, що інформаційні хвилі, викликані торішньою анексією Криму, бойовими діями на Сході України і нарешті збиттям малайзійського Боїнгу дещо ущухли, активні ігри російського Президента Путіна на зовнішньополітичній арені привертали до нього підвищену увагу світової спільноти. Путін - російський Цар, який грає за правилами 19 століття, так зазвичай характеризувала його західна ліберальна преса. Путін - єдиний справжній політик сьогодення - захоплено підспівували різноманітні європейські маргінали, ретельно відібрані для ефірів Russia Today. І лише іспанські слідчі недвозначно натякали на кримінальні сліди, що сполучали підтягнутого російського Супермена на керівній посаді з таємним світом наркотрафіку і контрабанди зброї. Втім, яким би не уявляли Путіна європейці, українці чи самі росіяни, світу доводилося приймати до уваги його дії, якими б хаотичними, небезпечними і провокаційними вони не були.

Коли в кінці вересня офіційно підтвердилася інформація про участь російських військових в сирійській громадянській війні на боці режиму Асада, експерти з геополітики почали будувати найнеймовірніші версії, однак основний мотив - продемонструвати повернення Росії на міжнародну арену в якості сильного і незалежного гравця - проглядався досить недвозначно. Путін гостинно запрошував своїх "дріб'язкових" політиків-сучасників до столу перемовин. В підтексті читалися затерті словосполучення з порядку денного минулого сторіччя, на кшталт "сфер впливу" і "особливих прав", замасковані під уквітчану лаврами статую Багатополярності.

Скидаючи зайву пару-трійку касетних бомб на голови сирійських школярів чи ринкових перекупок, Путін намагався викреслити з життя пам'ять про Крим,стерти печатку недоторканності зі свого чола, повернутися на колективні фото Великої вісімки і головне - підійти до нових Президентських виборів повним переможцем. Ні, переможцем не в очах російського народу, заповнених рожевою піною і не в очах Ангели Меркель, яка схоже назважди розчарувалася в цьому імпозантному чоловікові, який так добре знає німецьку. Мова мала

йти про очі своїх найближчих соратників по злодійському общаку, всіх тих, з ким він звик ділитися і які звикли дивитися на його Президентство, як на найкращу інвестицію в власне майбутнє.

Однак геополітичні гамбіти на шаховій дошці в 2015 році не забезпечили Путіну бажаного результату - не призвели до зняття санкцій. І мова не лише про формальні санкційні інструменти. Мова йде про непублічні зв'язки, які могли бути обрубані, секретні рахунки, які могли бути заарештовані, вірних агентів в керівних органах інших держав, які могли бути нейтралізовані. А могли і не бути. Таким саме чином, ціна на нафту могла впасти з природніх причин, пов'язаних зі сланцевою революцією, унікальними розробками Lockheed Martin, промисловим спадом в Китаї..

Як би там не було, ціна впала і впала принципово. І стало ясно, що щось має змінюватися. Захиталося крісло під навіженим спадкоємцем Уго Чавеса Мадуро, охляла економіка Саудівської Аравії, курс російського рубля обвалився і баланс у російській владі похитнувся. Світ завмер на порозі чогось принципово нового.

В умовах кризи погано діяли старі рецепти. Перонiстська Хустисіалістська партія втратила владу в Аргентині, однак ліворадикальна СИРІЗА здобула вирішальну перемогу в Греції. Щоб зрештою прийняти програму жорсткої економії від МВФ. Так, в Америці продовжував набирати рейтинг скандальний міліардер в перуці і з простими рецептами всезагального щастя. Так, у Росії набувала обертів стрімка архаїзація, яка обіцяла невдовзі перетворити сировинну імперію на пародійний султанат на чолі з диктатором Аладдіном. А на півночі Корейського півострова продовжували лунати славні на честь сонцесяйного дому Кімів і неземної мудрості чучхе, однак в цілому світ був скоріше налаштований на довгу і складну роботу.

Довга робота чекала на курдів, що билися за омріяну століттями державність, доводячи до логічного завершення процес світової деколонізації. Довга робота чекала на кубинців, які відкривали для себе світ, що, як виявилося, істотно змінився з часів Холодної війни. Довга робота чекала на українців, які мали не лише відстояти свій територіальний суверенітет, але і утвердити суверенітет культурний. Довга і складна робота чекала на Організацію Об'єднаних націй, яка мала перетворитися з організації, яка не врятувала 50 млн. чоловік, що загинули в збройних конфліктах з часів Другої світової, на організацію, яка подолала війни і очолила людство на шляху гармонійного розвитку. Небувала робота чекала на кожного мусульманина і кожного християнина, які мали відповісти для себе на питання, чи є насправді універсальними права людини.

Через кривавий туман і чорний бруд, через холодну вічність, яка пахне нафтою, людство навпомацки йшло вперед. Людство зачаровано вдивлялося в крижані простори Плутона, і в квантові світи на краю ймовірності, шукало воду на Марсі і життя в далеких-далеких галактиках. Люди перефарбовували аватари в усі кольори веселки. Люди готові були померти за пару ліній на старих картах, і готові були жити просто так.

Найважливіші світові події у 2015 році

Від перекладача: 2015 рік був багатий на зміни як в політиці, так і в економіці та соціальній сфері. Авторитетний американський експерт із зовнішньої політики Джеймс М. Ліндсі виділив у статті для The Atlantic 10 подій, які найбільше вплинули на світ у році, що минає: від саудівського вторгнення в Ємен до міграційної кризи в Європі.

10. Саудівці вторглися в Ємен

Наприкінці березня Саудівська Аравія нанесла повітряні удари по сусідньому Ємену за допомогою дев'яти інших, в основному арабських, країн. Це відбулося після того, як хуситські повстанці захопили столицю Ємену Сану і змусили президента Абда-Раббу Мансура Гаді втекти до Саудівської Аравії. Хусити, які є невеликою шиїтською сектою, отримують підтримку від Ірану, смертельного ворога Саудівської Аравії. Хусити також користуються підтримкою сил, вірних колишньому єменському президенту Алі Абдаллі Салеху, який був повалений під час Арабської війни і який колись підтримував хороші стосунки з Ер-Ріядом. Очолювана саудівцями інтервенція поставила Сполучені Штати у безвихідне становище. Вашингтон боявся, що вторгнення може захлинутися, і хвилювався, що виграє від подальшого хаосу Аль-Каїда на Аравійському півострові (АКАП), ворожа як до хуситів, так і до США. Але бажання запобігти погіршенню стосунків з Ер-Ріядом переважило, і Вашингтон надав саудівській коаліції розвідувальну інформацію, зброю та засоби для дозаправки в повітрі, закликаючи у той самий час мінімізувати втрати серед цивільного населення. Утім, вони все одно були значними, оскільки авіаудари і морська блокада посилили багато існуючих єменських проблем. Як і передбачалося, АКАП використала конфлікт на свою користь, як і ІДІЛ. Потенційно позитивну динаміку може забезпечити семиденне перемир'я, яке увійшло в дію цього місяця, створивши можливість для мирних переговорів.

9. Китай будував острови в Південно-Китайському морі

Китай заявляє права на значну частину Південно-Китайського моря, основна маса якого розташована далеко від китайського материка, за так званою лінією дев'яти пунктирів (демаркаційна лінія, яку використовує Китай для позначення своїх територіальних вимог у Південно-Китайському морі — прим. перекладача). Створюючи штучні острови поміж рифів та підводних каменів, Пекін намагається втілити в життя свої вимоги — які рішуче відкидаються п'ятьма країнами, котрі виходять до Південно-Китайського моря. Китай по черзі будує злітно-посадочні смуги і військові споруди на новостворених островах. Сполучені Штати не займають позиції щодо суті китайських претензій у Південно-Китайському морі. Але США наполягають, що заяви Китаю щодо належності до його територіальних вод 12-мильної зони навколо цих нових островів не підтверджені міжнародним правом. Вашингтон, як і більшість держав Південно-Східної Азії, хвилюється, що Пекін зрештою використає нові острови, щоб ліквідувати свободу мореплавства у цьому регіоні. У жовтні,

після повторюваних офіційних заяв про те, як "Сполучені Штати будуть літати, плавати і працювати всюди, де дозволяє міжнародне право", есмінець ВМС США без супроводу проплив повз води, які Китай вважає своїми, в ході місії "свободи морських операцій" (freedom-of-naval-operations; FONOPS). Китай висловив протест проти цього маневру як "дуже серйозної політичної та військової провокації". Ставки у цій суперечці величезні. Через торгівельні шляхи Південно-Китайського моря проходить понад $5 трильйонів щорічно, його води багаті рибою і містять родовища нафти й корисних копалин. Крім того, важливе питання у тому, чи витіснить Китай Сполучені Штати як основну силу в регіоні.

8. Китай девальвував юань на фоні сповільнення економіки

Пекін потряс глобальні фінансові ринки в серпні, коли він девальвував свою валюту юань, який ще іноді називають женьміньбі, відносно долара. Китайські посадові особи казали, що цей крок був здійснений для урівняння юаня до його ринкової ціни, до чого західні держави закликали роками. Чимало інвесторів сприйняли девальвацію як знак, що китайська економіка заповільнюється швидше, ніж повідомлялося, і що Пекін використовує свою валюту для спроби повторно запустити економічний ріст. Шанхайський фондовий ринок різко впав наприкінці серпня, стривоживши світові ринки і похитнувши упевненість в китайський економічній політиці. У жовтні Китай оголосив, що ріст у третій чверті становив 6,9 відсотків — це виявилося вище очікуваного, але все одно значно нижче в середньому 10-відсоткового росту, який Китай утримував протягом останніх трьох десятиліть. Крім того, є сумніви щодо точності даних, які надав Пекін. Попри погані економічні новини з Китаю, Міжнародний валютний фонд у грудні (насправді — наприкінці листопада, а не в грудні — прим. перекладача) включив юань до списку резервних валют, що відкриває двері для ширшого його використання в глобальних фінансових транзакціях. Але інвестори й уряди залишаються неспокійними, оскільки китайська економіка, яка була основним рушієм глобального росту в останні роки, буде продовжувати сповільнюватися, внаслідок чого заповільниться економічний ріст всього світу.

7. Світ уклав угоду проти зміни клімату

Світовий клімат змінюється, в основному через людську діяльність. Але уряди по всьому світу повільно реагують на потенційно катастрофічну загрозу. Укладений у 1992 році віховий Кіотський договір не досяг обіцяних скорочень викидів, і не лише тому, що Сенат США відхилив його. У 2009 році помпезно відкрили Копенгагенський кліматичний саміт, але він був пронизаний взаємною уїдливістю і мало чого досяг. 195 країн, які були представлені в Парижі у другій половині листопада на новому саміту із зміни клімату, зуміли уникнути цього. Після двох тижнів напружених переговорів вони створили Паризьку кліматичну угоду, яка вперше зобов'язує майже всі країни скоротити свої викиди парникових газів. Однак документ на 31 сторінку майже не вирішує проблему зміни клімату, вважають деякі активісти у цій сфері, які критикували його як недостатній і занадто пізній. Щоб досягти угоди, переговорники залишили непроробленими багато деталей. Навіть якщо про ці деталі домовляться, успіх Паризької кліматичної угоди в кінцевому рахунку залежить від урядів держав, які повинні скорочувати залежність від горючих корисних копалин. Внутрішня політика може бути основною перешкодою.

6. Росія втрутилася в сирійський конфлікт

Громадянська війна в Сирії, яка триває чотири роки, принесла смерть понад 200 тисячам людей і змусила 9 мільйонів покинути свої домівки, вийшла на нову віху у вересні, коли Росія без попередження почала запускати авіаудари із сирійських баз. Москва наполягала, що вона втрутилася, аби приєднатися до боротьби із самопроголошеною Ісламською державою, але насправді її літаки атакували сирійські повстанські групи, котрі воюють проти давнього російського союзника, сирійського президента Башара Асада. Російські військові операції не були скоординовані із тими, які проводять проти ІДІЛ Сполучені Штати та їхні союзники. Це породило побоювання ненавмисної конфронтації між двома сторонами. Версія цих страхів матеріалізувалася наприкінці листопада, коли турецький F-16s збив російський військовий літак, внаслідок чого загинув один із російських пілотів. Турецька влада стверджувала, що російський літак ігнорував неодноразові попередження не порушувати турецького повітряного простору. Російська влада заперечувала це і звинувачувала Анкару в "спланованій провокації". З дипломатичного боку, російське втручання спонукало до спроб знайти мирне врегулювання сирійського конфлікту. Попри значну помпу і високий рівень залучення з усіх сторін, переговори спіткнулися на ключовій розбіжності: Москва хоче, щоб Асад залишився, а Вашингтон і його союзники хочуть, щоб він покинув свою посаду.

5. Транстихоокеанське партнерство нарешті створене

Після семи років переговорів Сполучені Штати і ще 11 країн зрештою уклали в жовтні договір про Транстихоокеанське партнерство (ТТП), найбільшу регіональну торгову угоду в історії. Договір, який є незамінною складовою у збалансуванні Азії адміністрацією Обами, встановить торгові правила, які регулюватимуть приблизно 40 відсотків глобальної економіки. Угода стала можливою, коли Сенат США проголосував у червні, щоб надати президенту Бараку Обамі "повноваження із просування торгівлі" (Trade Promotion Authority, TPA), які серед іншого обмежують Конгрес до простого схвалювального голосування щодо торгових угод (схвалювальне голосування (up-down vote) означає, що Конгрес може лише прийняти або відхилити угоду, але не має права вносити поправки або відтягувати час голосування — прим. перекладача). Партнери США у переговорах відмовлялися приймати важливі рішення, поки вони знали, що Конгрес може змінювати умови, про які вони домовилися з президентом. Демонстрацією суперечностей, які викликають торгові угоди на Капітолійському пагорбі, є те, що лише 41 демократ проголосував за надання цих повноважень. Зараз, коли Обама домовився про Транстихоокеанське партнерство, він повинен переконати Конгрес прийняти його, щоб увести в дію. Критики вже висувають свої аргументи, чому Конгрес повинен відхилити це рішення. Голосування щодо ТТП, скоріш за все, відбудеться після виборів 2016 року, якщо відбудеться взагалі.

4. Євросоюз відмовив вимогам Греції послабити режим економії

"Я боровся проти закону, і закон переміг". Алексіс Ципрас пройшов той складний шлях, про який колись співали The Bobby Fuller Four. Ципрас став прем'єр-міністром Греції у січні 2015 року, обіцяючи досягнути кращих

умов погашення величезного грецького боргу. Хоч він і закликав до солідарності інші обтяжені боргами європейські країни та намагався обмежити вплив Німеччини у ЄС нагадуванням про звірства нацистів, Європейський Союз відмовився надати Ципрасові бажане. Тому грецький прем'єр спробував посилити свої позиції, скликавши липневий референдум, на якому 61 відсоток греків проголосував проти прийняття пропозиції ЄС. Але ЄС був невблаганним, наполягаючи, що Греція отримає допомогу лише в тому разі, якщо погодиться на значні, і неприємні, економічні реформи. Ципрас здався. Через тиждень після референдуму, під загрозою неминучого краху грецької економіки, він прийняв умови ЄС. Хоч і не добившись обіцяного послаблення, Ципрас і його партія СІРІЗА виграли нові вибори у вересні. Але економіка Греції залишається у складному становищі. Вона знизилася на 25 відсотків за останні п'ять років, офіційний рівень безробіття перебуває на рівні приблизно 25%, і залишаються сумніви, чи зможе Греція коли-небудь виплатити свої борги, залишаючись в єврозоні. Тому "Grexit" (вихід Греції з єврозони, слово утворене від двох слів: "Greece" і "exit" — прим. перекладача) і можливе спричинене ним потрясіння світової фінансової системи можуть незабаром повернутися в новинні стрічки.

3. Переговори щодо іранської ядерної програми закінчилися підписанням угоди

Якщо ви спочатку не добилися успіху, пробуйте, пробуйте ще раз. Ця стара приказка може бути девізом іранських ядерних переговорів. Відбуваючись з перервами із 2002 року, вони зрештою закінчилися угодою в липні. Формально вона називається Спільний всеосяжний план дій (Joint Comprehensive Plan of Action, JCPOA). У США він не був остаточно затверджений до вересня, коли 42 сенатори-демократи проголосували за блокування резолюції, яка мала зупинити угоду. Ані P5+1 (держави, які вели переговори з Іраном: 5 постійних членів Радбезу ООН — США, Велика Британія, Франція, Росія і Китай — і Німеччина — прим. перекладача), ані Іран не отримали всього бажаного в JCPOA. Ірану послабили санкції, але він був змушений відмовитися від 97 відсотків свого запасу збагаченого урану, скоротити кількість центрифуг на дві третини і закрити важководний реактор. Ірану також довелося погодитися на інспекції Міжнародного агентства з атомної енергії на місцях. Якщо Іран порушить JCPOA, санкції можуть бути відновлені. Щоб добитися від Ірану таких поступок, P5+1 погодилися на те, щоб критичні для угоди положення були чинні лише 10 або 15 років. У Білому домі стверджують, що угода перешкодить Ірану отримати ядерну зброю на більш ніж десятиліття і збільшить необхідний на її створення час, якщо Тегеран все ж вирішить зробити це. Критики угоди — і їх багато як в США, так і поза ними — запевняють, що вона не зуміла забезпечити єдиний прийнятний результат: ліквідацію іранської ядерної програми.

2. Терористи ІДІЛ атакували на трьох континентах

Коли Обама сказав у інтерв'ю 12 листопада, що "ми стримали" Ісламську державу, він мав на увазі її географічні амбіції на Близькому Сході. Наступного дня світ переконався, що ІДІЛ вступає в бій поза захопленими нею територіями. Три групи ісламістських

терористів атакували в чотирьох місцях у Парижі, убивши 130 людей. Але спроби ІДІЛ перенести боротьбу на територію свого противника почалися навіть раніше. У липні вірний Ісламській державі бомбіст-самогубець убив 33 людини в турецькому Суручі, недалеко від кордону з Сирією. Трьома місяцями пізніше два терористи-камікадзе, один з яких був братом терориста з Суруча, убили 102 людини на антивоєнному мітингу в Анкарі. 31 жовтня бомба збила російський пасажирський літак над Синаєм, принісши смерть всім 224 людям на борту. А згодом, 2 грудня, чоловік з дружиною, які клялися у вірності халіфу Ісламської держави Абу Бакру аль-Багдаді, убили 14 людей в ході масового розстрілу в Сан-Бернардино, Каліфорнія. Атаки спричинили до нової хвилі авіаударів західних країн проти Ісламської держави і змін у внутрішній політиці Франції та США та підняли зловісне питання про те, що може принести нам 2016 рік.

1. Міграційна криза збурила Європу

Десятиліття тому експерти писали книги із назвами на кшталт "Чому Європа правитиме у 21 столітті" (Why Europe Will Run the 21st Century). У 2015 році Європа виглядає ледве спроможною вирішити власні проблеми, не кажучи вже про світове правління. Досі намагаючись оправитися від сильної економічної кризи, вона зіткнулася з хвилею із близько мільйона біженців. Більшість з них намагалися втекти від жахів громадянської війни в Сирії або нестабільності і насильства будь-де. Однак інші були економічними мігрантами, які шукали кращих можливостей для роботи. Внаслідок напливу біженців з'явилися зворушливі зображення людей, котрі прагнуть досягнути Європи: деколи невдало і з летальними наслідками, але частіше успішно. Наплив показав слабкість європейських кордонів, підкреслив різниці в підході до вирішення міграційної проблеми всередині Європи і дав нове життя багатьом європейським націоналістичним та антимігрантським партіям. Криза біженців також створила проблеми за океаном. Адміністрація Обами оголосила у вересні, що вона прийме "не менше 10 тисяч" сирійських біженців у 2016 році. Але після терактів у Парижі та Сан-Бернардино співчуття швидко змінилося занепокоєністю, і політики федерального, штатових і локальних рівнів схилилися до заборони мусульманським біженцям в'їзду до Сполучених Штатів чи поселення у громадах, які представляють ці політики. Поки громадянська війна в Сирії триває і європейська економіка приваблює людей, які шукають роботу, тиск біженців та мігрантів на Європу буде продовжуватися.

Інші важливі історії цього року включають рішення Обами змінити курс і залишити американські війська в Афганістані до кінця його президентства; продовження мирних переговорів у Колумбії; ескалацію напруженості на Західному березі ріки Йордан і в Єрусалимі; знайдення уламків рейсу 370 Malaysia Airlines на острові Реюньйон; падіння будівельного крану в Мецці і смертельну тисняву під час хаджу; рішення Китаю скасувати принцип однієї дитини на сім'ю взамін на принцип двох дітей; арешти (так, більше, ніж один) високих посадовців у ФІФА, організації, яка здійснює нагляд за футболом по всьому світу.

Оригінал: **The Atlantic**

Автор: **Джеймс М. Ліндсі (James M. Lindsay)**

Перекладач: **Антон Процюк**

Епоха «просперіті» - золотий вік Америки, повний неймовірних протирічь

У 20-ті роки XX століття, США, що перебували на хвилі економічного піднесення, стали на шлях домінування у світовій торгівлі і політиці, а народжена в цей час «культура споживання» продовжує впливати на всіх нас навіть зараз. «Ревучі 20-ті», «Вік джазу» – подібні імена створюють навколо десятиліття атмосферу свята і безтурботних насолод, але насправді це далеко не так. Тож давайте пильніше розглянемо цю епоху дивних контрастів, про яку писав свої знамениті романи Френсіс Скот Фіцджеральд.

Близькість великих і легких грошей болісно дражнила їх апетит, створюючи впевненість, що варто сказати потрібне слово потрібним тоном, і ці гроші вже у них в кишені. (с) Великий Гетсбі

Девіз 1920-х вдало виголосив 30-й президент США Келвін Кулідж: «Головне заняття американців це бізнес (The Chief business of the American people is business)». Бум капіталістичного підприємництва почався майже одразу після закінчення Першої світової війни. Великі корпорації ставали ще більшими, активно поглинаючи малий бізнес та виносячи товари на світовий ринок. Британська імперія та Франція сильно постраждали у війні, Німеччина була повністю зруйнована, а Росія надто зайнята своєю революцією, тому в Штатів фактично не лишилося достойних конкурентів на світових ринках. Не дивлячись на заклики повернутися до політики ізоляціонізму, США ініціювала програму відновлення Європи, яка дозволила перетворити своїх минулих конкурентів на сферу збуту товарів.

Компанії утворювали трести, а ті розросталися в монополії. Монополізація була проблемою Америки ще з останньої четверті 19 століття, та якщо ще адміністрація Теодора Рузвельта займалася створенням антимонопольного законодавства, то три президенти 20-х Гардинг, Кулідж та Гувер не тільки не протидіяли збагаченню великих корпорацій, але й всіляко стимулювали їх розвиток. Для «заможних джентльменів» були зменшені податки на особистий прибуток, введені різноманітні пільги і фінансові заохочення. Мав місце так званий «Laisses-fair capitalism» - політика невтручання в бізнес. І це дало свої результати – Штати стали новою кузнею світу, наповнивши товарами навіть Європу. До кінця 20-х США виробляли 40% світових товарів, зарплатня звичайного робітника виросла на 25%, а безробіття скоротилося до 5%.

До початку 20-х років всі підприємства перейшли на фордівську систему конвеєрного виробництва. Стався прорив у сфері нових видів промисловості: авіація, хімічна і радіотехнічна галузі створили нові робочі місця. Виробництво автомобілів зросло втричі (склавши 4.8 мільйона машин на рік), і половина американських сімей вже купила собі хоча б один автомобіль. 85% світового виробництва авто була в руках сформованої тоді великої трійці: Форд, Крайслер і Дженерал Моторс.

Вони були безтурботними істотами ... вони ламали речі і людей, а потім тікали і ховалися за свої гроші, свою всепоглинаючу безпечність чи ще щось, на чому тримався їх союз, надаючи іншим прибирати за ними. (с) Великий Гетсбі

Країною керувала низка консервативних республіканців, яких рухали вперед економічні інтереси. Гостро стала проблема корумпованості державного апарату. Президент Уоррен Гардінг виявився замішаним в корупційному скандалі, а назначений ним генеральний прокурор не соромився відпускати на волю злочинців за доволі «скромну» плату.

З розвитком технологій на ринок вийшли нові види товарів домашнього вжитку: тостери, пилососи, холодильники і пральні машини, звільнюючи більше часу для популярних тоді розваг: кіно, бейсболу, боксерських поєдинків, танців. Неймовірно популярними стали джазові танці, серед яких на перше місце вийшов легендарний чарлстон. В моду ввійшло також слідкування за життям знаменитостей, першим з яких вважається оперний співак Енріко Корусо, та найбільшу популярність здобув Черльз Ліндберг – перший пілот який наодинці перелетів Атлантику.

Людям вперше надавали споживацький кредит, дозволяючи мати всі розкоші вже сьогодні, вже зараз. Кредити наповнили суспільство, явивши світу поняття «американського стандарту життя». Мало хто турбувався про те, що ці гроші доведеться колись віддавати… споживацька Америка нагадувала шикарний автомобіль, який мчав через темряву з вимкненими фарами назустріч прірві, відверто цим насолоджуючись. Вісімнадцята поправка до конституції 1920-го року, що вводила так званий «сухий закон» викликала перехід розважальних закладів у підпілля, разом з неймовірним ростом злочинності, заснованої на схемах контрабанди і збуту алкоголю.

Сталися значні культурні зміни. Жінки отримали більшу свободу, цілі лінійки товарів були розроблені спеціально для жіночої аудиторії, легкі плаття замінили жорсткі корсети, в моду ввійшли короткі стрижки та куріння, хоча подібні зміни можна віднести лише до дуже вузького прошарку заможних представниць прекрасної статі. Афроамериканське населення активно емігрувало в міста на півночі, і тепер Гарлем - район Нью-Йорку, став столицею чорної Америки. Почалося «Гарлемське відродження» - сплеск творчої та соціальної ініціативи чорношкірого населення. Видатний поет Гарлемського Відродження Клод Маккей, виголосив маніфест цього культурного струсу у своїй поемі «Якщо ми маємо померти(If we must die)», де

чорношкірі гордо говорять про себе як про єдиних духом.

Гетсбі вірив у зелений вогник, світло неймовірного майбутнього щастя, яке відсувається з кожним роком. Нехай воно вислизнуло сьогодні, але небеда - завтра ми побіжимо ще швидше, ще далі станемо простягати руки ... і в один прекрасний ранок ... Так ми і намагаємося плисти вперед, борючись з течією, а воно все зносить і зносить наші суденця назад в минуле. (с) Великий Гетсбі

На кінець 20-х США стояли на межі економічної катастрофи. 1% банків контролювали 50% фінансів держави. 5% населення стали ультра-багатими, в той час як 40% жили за межею бідності. Малий бізнес катастрофічно поглинався великим. До того ж у 1929 лише 40% домівок мали радіо, і 25% пральні машини. Та найбільше страждали фермери. Дотації держави припинилися після закінчення світової війни. Саме тоді коли аграрії найбільше їх потребували, для проведення механізації та впровадження пестицидів. Землероби стали першими, хто на своїй шкурі відчув початок Великої Депресії.

Цікавою демонстрацією протиріч епохи був суд на Дж. Сковпсом в Теннесі у 1925-му році. Сковпс був визнаний винним у порушенні заборони на викладання в школі теорії еволюції. Процес мав широкий суспільний резонанс, та вплинув на формування системи цивільних свобод, де свобода слова і думки була однією з ключових, яку Олівер Холмс назвав «ринком ідей». 20-ті багатьом запам'яталися як один з найбільш реакціоністських періодів. Гіперпатріотизм вироблений в часи Першої світової вилився у бум ненависті не тільки до представників інших рас, але й до всіх не-протестантів. До ку-клукс-кланів тоді належало більше 3 мільйонів(!) чоловік, що більше ніж населення деяких сучасних штатів. Були введені обмеження на імміграцію, у 1921 за рік могло в'їхати 357 000 людей (особливо непривітно зустрічали вихідців зі Східної Европи, в'їзд азіатів взагалі був під забороною), у 1924 кількість скоротили до 150 000 за рік. Президент Кулідж виголосив свою підтримку подібній політиці заявивши, що «Америка має лишатися американською».

1920-ті підходили до свого кінця. Країна загрузла в консерватизмі, вищі прошарки витрачали гроші направо і наліво, коли більше третини жителів США бідували. Шикарний автомобіль американської мрії не зміг вчасно загальмувати, і впав у прірву Великої депресії. За насолоди багачів довелося розплачуватися всім. Але не дивлячись на неймовірні протиріччя, епоха «проспериті» породили навколо себе романтичний ореол, який і донині змушує мрійників уявляти себе людьми того часу, запрошених на вечірку, яка здавалося б, ніколи не скінчиться.

Японський рецепт

Модернізація це безперервна погоня, гонка за сучасністю, за лідером, за певною ідеальною моделлю. На той час такою державою, та й зараз є США. На початку 19 століття, коли західний світ уже лихоманила індустріальна революція, феодальна Японія кипіла в безкінечних феодальних війнах і й досі залишалася закритою для всього світу. Суспільство поділене на чотири стани, і що цікаво ремісники та купці займали найнижчу ланку. Нажитий капітал купці не могли збути, адже не існувало зовнішньої торгівлі, тому почало процвітати лихварство. В борги встряли не лише селяни, але й найвищий стан - самураї. Японія потребувала глобальних змін. Не встоявши перед американськими гарматами цей процес ще більше прискорився, назріла глибока криза. 1868 - прихильники модернізації консолідувалися біля імператора і скинули владу Токугава. Саме з цього моменту почався незворотній процес модернізації Японії.

То був такий час, коли або тебе мали зїсти, або ти. Японію могла б очікувати доля Китаю, який був розділений на сфери впливу між провідними державами, і лише залишав свою примару незалежності.

1876 - 1904 "технологічна революція", від коня до мікасо. Здавалося що можна зробити менж ніж за 30 років? Але японі змогли розбудувати економіку, флот, прекрасно озброєні. "Японське чудо" саме розпочалося з 19 століття і прошло надзвичайно швидко. В чому причина такого швидкого розвитку? Причин насправді багато, але хочеться виділити одну - Японія не втратила особливість управління, тобто японська ментальність, простіше кажучи, при сьогунаті люди звикли слухати своїх начальників, ті хто своїть вижче, і вдалося так зробити, що після Токугава імператор став тієї особою, з чиї рішення виконували японці. Звісно не обійшлося без опозиції, які стояли проти модернізації та реформ, і невдоволення серед населення. Але це не було яскраво виражено, і по суті опозиція завжди є невідємною частиною змін та трансформацій.

У 1889 році була прийнята перша конституція, яка була майже повністю списана з німецької.. Почалось запровадження нових технологій, розбудова важкої промиловості, формування національної армії та флоту. Поставши в один ряд з головними державами в один ряд, кріна починає диктувати й свої вимоги, втручається в розділені сфер впливу. Але це будемо вдаватися у військові подробиці, це вже зовсім інша історія, нам головне сам факт, країна якій загрожувала такаж ж доля як і всій частині Азій (а на той час всі країни Азії були або колоніями, або напівколоніями), стала державою, яка може відстаяти національні інтереси, з якою вже треба рахуватися.

Проте революції Мейдзі перетворення були підпорядковані нарощуванню військової потужності Імперії і лише незначно позначилися на життєвому рівні населення, залишалися в напівзлиденному стані. Виробництво товарів народного споживання ніколи не було в числі пріоритетних мілітаристської Японії. За роки

Тихоокеанської війни було втрачено 40% загального національного багатства. Після 1945 р Японія вперше у своїй історії змогла приступити до будівництва нормальної економіки, що не знівеченої мілітаристським ухилом (відсутність Збройних сил і військових витрат дали Японії 20% темпів промислового росту).

Друга світова війна, яка закінчилася повною капітуляцією Японії, крахом економіки. Здавалося можна поставити хрест на цій острівній країні. Але знову ж таки, це була друга точка відліку для нарощення нової могутності, але вже в мирному руслі. В 1946 році Японія прийняла нову Конституцію, в якій йдеться що, японський народ на вічні часи зберігає мир. Текст конституції був підгоотовлений американськими юристами із штабу окупаційних військ.

Цікаве співпадіння, кожен раз модернізаційний стрибок в Японії вібувався під наглядом Заходу. І в кінці 19 століття, і після світової війни.

Реформи йшли по всім напрямкам користуючить Західним досвідом. Широко відомі економічні успіхи Японії в післявоєнний період були б неможливі без створення для них оптимального соціально-політичного клімату. За шість років окупації американські демократичні насіння, що впали на традиційну японську грунті, дали демократичний «гібрид», багато в чому перевершуючи батьківський оригінал. У результаті на перший план вийшли ті характерні риси японського способу життя, які й зумовили бурхливий процвітання країни та її стабільність. У той же час за багатьма основними параметрами Японія чи не більш еврокапіталістична країна, ніж інші держави Атлантичного регіону. Втративши свій традиційно-східний характер, держава в Японії більше не сковує процес вільного соціально-економічного та політичного розвитку.

Серед факторів «економічного дива» на перше місце слід поставити роль держави, безпосередньо економікою яка не займається, алеефективновпливаєнаперебігекономічних процесів. Цікаво, що в перші повоєнні роки темпи відновлення японської економіки були нижче західноєвропейських. Перелом настав у 1948-49 рр., З початком «шокової терапії», характерними особливостями були: збереження регулюючої ролі держави в соціально-економічній сфері.

Державний протекціонізм у валютно-фінансовій сфері (держконтроль над експортом-імпортом капіталу, над зовнішньоторговельними розрахунками на базі фіксованого курсу ієни до долара - вільна конвертація ієни була дозволена тільки в 1970 р, вільний експорт-імпорт капіталу - в 1980 р). Це сприяло пом'якшенню соціальних наслідків «шокової терапії».

Державнерегулювання і протекціонізм у торговельній сфері. Поставивши потужні митні заслони імпорту іноземної конкуренції (готової продукції, здатної задушити національне виробництво), держава всіляко заохочувала імпорт сучасних західних технологій для розвитку національної промисловості на сучасній технологічній основі.

Пріоритетна державна підтримка виробника перед торговцем-перекупником, припинення банківсько-фінансових спекуляцій, що сприяють збагаченню вузького прошарку населення, але не сприяють економічному прогресу країни. Урядова регламентація банківського відсотка на користь клієнта-виробника

Офіційна підтримка процесу розвитку

дрібного підприємництва, що дає швидкий економічний ефект задоволення купівельного попиту і сприяє появі численного середнього класу, основи соціальної стабільності в японському суспільстві.

Виходячи з необхідності підтримання миру в суспільстві, Уряд всіляко заохочував систему довічного найму на промислових підприємствах і фірмах. В результаті для Японії характерна не конкуренція безробітних за робочі місця, часто вимагає їх дорогого перенавчання на нові професії або утримання за рахунок соціальних фондів, але конкуренція працівників усередині фірм, що сприяє підвищенню продуктивності їхньої праці. До того ж, подібна система пом'якшує різницю в оплаті праці працівників фірм, в яких відносини праці і капіталу побудовані на патерналістської основі (якщо в США різниця в доходах Президента середньої компанії і некваліфікованого працівника досягає 20: 1, то в Японії вона становить тільки 8: 1).

Дбаючи про забезпечення загальнонаціональних економічних інтересів, Токіо присікає прояви групового економічного егоїзму (застосовуються суворі санкції до японських фірмам, конкуруючим між собою на світовому ринку; державна митниця не пропускає на експорт національну продукцію, відповідну вимогам іноземних покупців, але не відповідає високим японським внутрішнім стандартам її якості).

Проте на сучасному етапі азіатські країни все ж наздогнали Японію, а деякі й обігнали, а саме Китай, який в симбіозі з Америкою створив потужний конвеєр для всього світу. Такий союз Найл Фергюсон назвав "Кимерика". Наздораняє Індія, яка в останні роки особливо проявляє себе та Південна Корея, і звісно ж Сингапур, який також став прикладом успішних реформ за неймовірно короткий час.

Японський феномен, сам по собі досить вражаючий, породив безліч міфів і вигадок щодо цієї країни та її можливостей - в результаті престиж Японії в світі набагато вище її об'єктивного статусу: по-перше, цьому сприяла одностороння оцінка окремих показників Японії в тих сферах, де вона дійсно досягла видатних результатів, як характерних для всього її господарства в цілому. По-друге, економічні конкуренти Японії навмисно роздмухують японську економічну міць і загрозу, щоб домогтися від громадської думки і Урядів своїх країн створення перешкод на шляху японського експорту - тим самим вони мимоволі рекламують цю країну і її товари. По-третє, самі японські експортери, пам'ятаючи, що реклама - двигун торгівлі, не соромляться у пропаганді своїх досягнень (рекламна індустрія входить в перший десяток найбільших галузей Японії).

Над номером працювали:

головний редактор
Шатілов Євгеній

редактори:
Андрієвський Олександр,
Міщук Андрій,
Трубіцин Ігор,
Форманчук Ігор,
Хомяков Родіон

журналісти:
Гуреш Марія,
Корцуб Павло,
Мовчан Наталія,
Процюк Антон

дизайн і верстка
Міщук Андрій

Долучайтеся до лав
«Герольду»!

ARCTIC OCEAN
RUSSIA
FINLAND
St. Petersburg
Moscow
Perm'
Izhevsk
Samara
Yakutsk
Magadan
Omsk
Novosibirsk
Lake Baikal
Astana
KAZAKHSTAN
MONGOLIA
Vladivostok
Petropavlovsk-Kamchatskiy
Sea of Okhotsk
Sea of Japan
NORTH KOREA
SOUTH KOREA
JAPAN
Tokyo
Beijing
Shanghai
CHINA
occupied by the SOVIET UNION in 1945, administered by RUSSIA, claimed by JAPAN
International Date Line
NORTH PACIFIC OCEAN
Eastward across
subtract 24 h
Westward across
add 24 hou
UKRAINE
BELARUS
POLAND
MOLDOVA
ROMANIA
BULGARIA
Black Sea
GEORGIA
ARMENIA
AZERBAIJAN
Istanbul
TURKEY
GREECE
UZBEKISTAN
KYRGYZSTAN
TURKMENISTAN
TAJIKISTAN
Tehran
IRAN
IRAQ
SYRIA
LEB.
ISRAEL
JORDAN
Cairo
EGYPT
LIBYA
Mediterranean Sea
CYPRUS
MALTA
AFGHANISTAN
PAKISTAN
Persian Gulf
KUWAIT
BAHRAIN
QATAR
UNITED ARAB EMIRATES
SAUDI ARABIA
OMAN
YEMEN
Red Sea
ERITREA
SUDAN
CHAD
DJIBOUTI
ETHIOPIA
SOMALIA
Socotra (YEMEN)
Arabian Sea
NEPAL
BHUTAN
BANGLADESH
Kolkata (Calcutta)
INDIA
Mumbai (Bombay)
BURMA
LAOS
THAILAND
VIETNAM
CAMBODIA
Hong Kong S.A.R.
Macau S.A.R.
Philippine Sea
Manila
PHILIPPINES
Northern Mariana Islands (U.S.)
Guam (U.S.)
Bay of Bengal
ANDAMAN ISLANDS (INDIA)
NICOBAR ISLANDS (INDIA)
LAKSHADWEEP (INDIA)
MALDIVES
SRI LANKA
South China Sea
BRUNEI
MALAYSIA
SINGAPORE
PALAU
FEDERATED STATES OF MICRONESIA
MARSHALL ISLANDS
KIRIBATI (GILBERT ISLANDS)
NAURU
INDONESIA
EAST TIMOR
PAPUA NEW GUINEA
SOLOMON ISLANDS
TUVALU
VANUATU
FIJI
Coral Sea
Coral Sea Islands (AUSTL.)
New Caledonia (FRANCE)
Norfolk Island (AUSTL.)
KERMADEC ISLANDS (NZ.)
Alice Springs
AUSTRALIA
Perth
Sydney
Lord Howe Island (AUSTL.)
Great Australian Bight
Tasman Sea
Tasmania
NEW ZEALAND
CHATHAM ISLANDS (NZ.)
Kisangani
UGANDA
KENYA
Nairobi
RWANDA
BURUNDI
DEM. REP. OF THE CONGO
Kinshasa
TANZANIA
SEYCHELLES
COMOROS
MALAWI
ZAMBIA
ANGOLA
ZIMBABWE
MOZAMBIQUE
Mozambique Channel
MADAGASCAR
MAURITIUS
Reunion (FRANCE)
BOTSWANA
NAMIBIA
SWAZILAND
LESOTHO
SOUTH AFRICA
CENTRAL AFRICAN REPUBLIC
REP. OF THE CONGO
INDIAN OCEAN
British Indian Ocean Territory (U.K.)
Cocos (Keeling) Islands (AUSTL.)
French Southern and Antarctic Lands (FRANCE)
PRINCE EDWARD ISLANDS (SOUTH AFRICA)
ILES CROZET (Fr. S. and Ant. Lands)
ILES KERGUELEN (Fr. S. and Ant. Lands)
Sun
Subtract time zone number from local time to obtain UTC.
Add time zone number to UTC to obtain local time.
803105AI

Герольд, №9
(січень, 2015)